

De grootte van de Nederlandsche coöperatieve zuivelfabrieken.

Blijkens het jaarverslag van den F.N.Z. over 1927 waren bij de gewestelijke zuivelbonden aangesloten 450 coöperatieve zuivelfabrieken. Wanneer we deze fabrieken naar den melkaanvoer onderbrengen in verschillende groepen, krijgen we het volgende overzicht.

Melkaanvoer in kg. per jaar.

Zuivelbond.	Aantal aangesl. fabr.	Aantal fabrieken.					In % van het totaal.				
		beneden 5 mill. kg.	5-5 mill. kg.	5-7½ mill. kg.	7½-10 mill. kg.	boven 10 mill. kg.	beneden 5 mill. kg.	5-5 mill. kg.	5-7½ mill. kg.	7½-10 mill. kg.	boven 10 mill. kg.
Drenthe . . .	47	26	14	3	2	2	55.2%	29.8%	6.4%	4.3%	4.3%
Friesland . . .	84	2	16	41	19	6	2.4	19.0	48.8	22.6	7.1
Noord-Holland . .	43	33	4	3	1	2	76.7	9.3	7.0	2.3	4.7
Groningen . . .	13	4	3	—	3	3	30.7	23.1	—	23.1	23.1
Brabant . . .	46	19	16	6	3	2	41.3	34.8	13.1	6.5	4.3
Geld.-Overijssel	103	25	19	31	15	13	24.3	18.4	30.1	14.6	12.6
Zuid-Holland . .	7	1	2	3	1	—	14.3	28.6	42.8	14.3	—
Zuid-Nederland	107	63	32	11	1	—	58.9	29.9	10.3	0.9	—
Totaal . . .	450	173	106	98	45	28	38.4%	23.5%	21.8%	10.0%	6.3%

Uit deze tabel is af te leiden, dat de zuivelfabrieken in Drenthe, Noord-Holland, Brabant en Zuid-Nederland hoofdzakelijk tot de kleinere bedrijven behoren. In Noord-Holland vindt men nog 11, in Zuid-Nederland nog 19 fabrieken, waar de melkaanvoer minder dan 1 mill. kg per jaar bedraagt.

Friesland heeft veel fabrieken met een melkaanvoer van 5-7½ mill. kg. Bijna de helft der fabrieken bevindt zich in deze groep. Alléén de twee op de eilanden gelegen fabrieken ontvangen minder dan 3 mill. kg melk per jaar. Verder vindt men er vrij veel grootbedrijven.

Groningen heeft alleen kleinere bedrijven en grootere; middel-bedrijven vindt men er niet. In deze provincie vindt men tevens de grootste coöperatieve zuivelfabriek uit ons land, n.l. Bedum, waar momenteel ± 30 mill. kg melk per jaar verwerkt wordt.

In Gelderland-Overijssel zijn er nog al veel bedrijven, welke méér dan 10 mill. kg melk 's jaars verwerken, dat zijn dus de groots zuivelfabrieken.

We kunnen ook nog een andere indeeling maken, n.l.

- a. fabrieken met minder dan 5 mill. kg melk 's jaars: kleinere bedrijven;
  - b. fabrieken met 5-7½ mill. kg melk 's jaar: middelbedrijven;
  - c. fabrieken met meer dan 10 mill. kg melk 's jaars: grootbedrijven,
- en vinden dan:

Zuivelbond.	Aantal fabrieken.	In % van het totaal.			Gemiddeld per fabriek in kg.
		kleinere bedrijven.	middel- bedrijven.	groot- bedrijven.	
Drenthe	47	85.0 %	6.4 %	8.6 %	3.6 mill.
Friesland	84	21.4 "	48.8 "	29.8 "	6.7 "
Noord-Holland	43	86.0 "	7.0 "	7.0 "	2.5 "
Groningen	13	53.8 "	—	46.2 "	7.5 "
Brabant	46	76.1 "	13.1 "	10.8 "	4.1 "
Geld.-Overijssel	103	42.7 "	30.1 "	27.2 "	6.- "
Zuid-Holland	7	42.9 "	42.8 "	14.3 "	5.3 "
Zuid-Nederland	107	88.8 "	10.3 "	0.9 "	2.7 "
Totaal	450	61.9 %	21.8 %	16.3 %	4.6 mill.

Vergelijkt men bovenstaande cijfers met die van buitenlandsche statistieken, dan blijkt, dat bijna nergens zeeveel groots zuivelfabrieken zijn als hier te lande. Vooral in de provinciën Groningen, Friesland, Gelderland en Overijssel vindt men veel grootbedrijven. In verschillende andere zuivelbereidende landen, als b.v. Denemarken, Finland, enz, is het klein-bedrijf overheerschend. Leeuwarden. F. KEESTRA.